

🎵 Dominantens roll i dur och moll

I tonala musiksysteem är **dominanten (V)** det ackord som skapar starkast dragning tillbaka till **tonikan (I)** — alltså grundtonens ackord.

◆ I dur:

I C-dur är tonikan C och dominanten G. Om vi spelar ackordföljden:

C – F – G,

så hör vi tydligt hur G vill tillbaka "hem" till C. Det är därför **G-dur** i C-dur kallas för **dominanten** – den pekar hem.

Det är en slags musikalisk gravitation.

◆ I moll:

Om vi däremot befinner oss i **A-moll** (parallelltonart till C-dur), så får vi:

Am – Em

Där Em är ackordet på femte tonen.

Men... **Em ger inte samma känsla av rörelse hem.** Den har inte samma "push" tillbaka till Am. Dominantkänslan saknas.

➡ Lösningen: Höj sjunde tonen

För att skapa samma funktion i moll **höjer vi den sjunde tonen** i skalan ($G \rightarrow G\#$ i A-moll), vilket gör att E-ackordet blir **E-dur** istället för E-moll.

Nu får vi:

E – Am

och plötsligt fungerar det! Det låter som en **riktig dominant**.

Det här är själva idén med **harmonisk moll** – att skapa en fungerande dominant i moll.

Liten metafor:

Om tonikan är **hemma** och vi tänker oss Nalle Puh som bor där, så är dominanten **vägvisaren hem**. Man lämnar hemmet (I), går ut på äventyr (IV), men när dominanten (V) dyker upp, vet man att man är på väg hem igen (I).

Men i moll, utan ett starkt dominantackord, vet man inte riktigt vart man är på väg. Man vandrar runt. Därför gör vi femman till dur – så att den pekar hemåt.

Vanlig praxis i låtar:

I de flesta mollåtar används **E-dur** (inte E-moll) som dominant i A-moll. Du kan se detta i låtar där moll är grundtonarten men ackordet på femte tonen är dur – ofta till och med **dominantsept** (t.ex. E7 i A-moll).

Detta förklarar också varför **mollåtar ofta har tillfälliga förtecken** – sjunde (och ibland sjätte) tonen i skalan höjs för att ge nya färger och funktioner.

